

Sygn. akt III KZ 76/16

POSTANOWIENIE

Dnia 23 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu bez udziału stron

w dniu 23 listopada 2016 r.,

w sprawie J. P.

zażalenia skazanego na zarządzenie Zastępcy Przewodniczącego Wydziału II Karnego Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 27 września 2016 r., sygn. akt II AKo .../16, o odmowie przyjęcia wniosku skazanego o wznowienie postępowania, na podstawie art. 437 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

utrzymać w mocy zaskarżone zarządzenie.

UZASADNIENIE

W dniu 27 lipca 2016 r. J. P. złożył osobisty wniosek o wznowienie postępowania w sprawie Sądu Rejonowego w S. o sygnaturze akt II K .../15, zakończonej prawomocnie wyrokiem Sądu Okręgowego w S. z dnia 11 maja 2016 r., sygn. akt II Ka.../16.

Zarządzeniem z dnia 6 września 2016 r. J. P. został wezwany do usunięcia braku formalnego wniosku o wznowienie postępowania poprzez jego sporządzenie i podpisanie przez obrońcę albo pełnomocnika w terminie 7 dni od doręczenia wezwania, pod rygorem odmowy przyjęcia wniosku (k. 13). W odpowiedzi na pismo wnioskodawca poinformował, że przez 45 lat był adwokatem i w związku z tym pismo zawiera wszelkie informacje niezbędne dla wznowienia postępowania.

W tej sytuacji, w dniu 27 września 2016 r. Zastępca Przewodniczącego Wydziału II Karnego Sądu Apelacyjnego w [...] wydał zarządzenie o sygn. akt II AKo

../16, dotyczące odmowy przyjęcia wniosku skazanego o wznowienie postępowania. W uzasadnieniu zarządzenia stwierdzono, że J. P. nie uzupełnił w terminie 7 dni braku formalnego wniosku o wznowienie postępowania poprzez jego sporządzenie i podpisanie przez obrońcę albo pełnomocnika, mimo wezwania go do tego pismem doręczonym w dniu 9 września 2016 r. Powyższe uchybienie musi więc powodować na podstawie art. 120 § 2 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k. i art. 545 § 1 k.p.k. bezskuteczność złożonego wniosku oraz odmowę jego przyjęcia.

W dniu 11 października 2016 r. (data wpływu do Sądu Apelacyjnego w [...]) wnioskodawca J. P. wniósł zażalenie na to zarządzenie, w którym zarzucił, że „wydane zostało bez należytego i wymaganego przez ustawę uzasadnienia i z obrazą art. 4 w zw. z art. 542 § 1 k.p.k. albowiem nie dopuścił Pan Sędzia nawet do zbadania treści skargi”. W jego przekonaniu sporządzenie wniosku o wznowienie postępowania przez emerytowanego adwokata – którym jest skarżący – powinno być uznane za spełniające przesłanki przymusu adwokackiego.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego zarządzenia i przekazanie wniosku o wznowienie postępowania do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie skazanego nie zasługuje na uwzględnienie.

Przepis art. 545 § 2 k.p.k. stwierdza jednoznacznie, że jeśli wniosek o wznowienie postępowania nie pochodzi od prokuratora, powinien być sporządzony i podpisany przez obrońcę albo radcę prawnego. W doktrynie oraz orzecznictwie obowiązek ten określany jest powszechnie jako przymus adwokacki, chodzi bowiem o to, by przedmiotowy wniosek opracował podmiot fachowy. Użyte w tym przepisie sformułowanie „powinien” jest równoznaczne z bezwzględną koniecznością realizacji nakazu w nim zawartego. A zatem złożenie wniosku o wznowienie postępowania sporządzonego osobiście przez samego wnioskodawcę (skazanego), jest czynnością prawnie bezskuteczną (zob. T. Grzegorzczuk, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 1153; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 września 2012 r., III KZ 67/12, Lex Nr 1220908; z dnia 21 listopada 2012 r., IV KZ 65/12, Lex Nr 1228644; z dnia 30 września 1996 r., V KZ 47/96, OSNKW 1996, z. 11 – 12, poz. 88).

W niniejszej sprawie kluczowe jest odróżnienie przez twórców Kodeksu postępowania karnego znaczenia terminu „adwokat” (używanego np. w art. 244 § 2 k.p.k.), od pojęcia „obrońca” (tak np. w art. 82 i 83 k.p.k.). obrońcą oskarżonego zostaje się dopiero na mocy odpowiedniego tytułu prawnego zawierającego upoważnienie do obrony w procesie karnym – pełnomocnictwa udzielonego obrońcy z wyboru lub zarządzenia o wyznaczeniu obrońcy z urzędu. W tym kontekście nie ulega wątpliwości, że treść przepisu art. 545 § 2 k.p.k. jest całkowicie jasna i nie ma możliwości odmiennego interpretowania sformułowania „obrońca albo pełnomocnik”. Obecnie regulacja zakresu przymusu adwokacko-radcowskiego w odniesieniu do sporządzenia i podpisania wniosku o wznowienie postępowania (podobnie w przypadku wnoszenia kasacji) nie wywołuje już żadnych wątpliwości zarówno w orzecznictwie, jak i w doktrynie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwaliła się linia orzecnicza, że strona, która sama jest adwokatem lub radcą prawnym, nie może w swojej sprawie wnieść apelacji od wyroku sądu okręgowego, podobnie jak i złożyć kasacji lub wniosku o wznowienie postępowania. Powszechnie akceptowany jest więc pogląd, iż żadna ze stron procesowych nie może sporządzić i podpisać kasacji we własnej sprawie lub złożyć wniosku o wznowienie postępowania, nikt bowiem nie może być adwokatem ani pełnomocnikiem reprezentującym siebie samego (*por. Kodeks postępowania karnego. Komentarz, pod red. J. Skorupki, Warszawa 2015, s. 1283; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 czerwca 2016 r., II KZ 16/16, Lex Nr 2054092; z dnia 18 stycznia 2007 r., II KZ 29/06, OSNwSK 2007, Nr 1, poz. 201*). Chodzi bowiem o zapewnienie warunków ku temu, aby wniosek o wznowienie postępowania był wnoszony wtedy, gdy wykaże się możliwość zaistnienia szczególnych okoliczności stanowiących podstawę owej skargi, bez osobistego zaangażowania wynikiem prawomocnie zakończzonego procesu. A zatem, złożenie wniosku o wznowienie postępowania sporządzonego osobiście przez samego wnioskodawcę (skazanego, ukaranego) jest czynnością prawnie bezskuteczną.

Brak formalny wniosku polegający na niesporządzeniu i jego niepodpisaniu przez obrońcę lub pełnomocnika mógł być usunięty przez skazanego tylko poprzez ustanowienie przez niego reprezentanta procesowego w osobie adwokata lub radcy prawnego z wyboru, gdyż został prawidłowo do tego wezwany w trybie art. 120 § 1

k.p.k. Należy zauważyć, iż wezwanie do usunięcia braku formalnego z dnia 6 września 2016 r. zawiera wyczerpujące pouczenie, w tym również o konsekwencjach nieusunięcia tego braku. Przypomnieć należy, że skazany, jako osoba wykonująca przez 45 lat zawód adwokata, powinien zdawać sobie sprawę ze znaczenia takiego pouczenia.

Ponieważ jednak wnioskodawca mimo wezwania nie usunął braku formalnego, wydanie zaskarżonego zarządzenia stało się konieczne. Należy zauważyć, iż złożenie wniosku o wznowienie postępowania na korzyść skazanego nie jest ograniczone żadnym terminem, zatem skazany może to uczynić po zebraniu odpowiednich środków i zleceniu sporządzenia wniosku ustanowionemu przez siebie adwokatowi, o ile obrońca ten uzna, że powody do wznowienia rzeczywiście zachodzą.

Zarządzenie to jest w pełni zasadne i jako takie należało utrzymać w mocy.

kc